

روانشناسی ورزش

دانشگاه شهید بهشتی

دو فصلنامه روان‌شناسی ورزش

پاییز و زمستان ۱۳۹۹، دوره ۵، شماره ۲، صفحه‌های ۸۷-۱۰۰

کارایی جمعی و هوش هیجانی در ورزشکاران سالم و ورزشکاران دارای معلولیت

زهرا فتحی رضائی*، الهه یوسفی، سید حجت زمانی ثانی، مهدیه محمدی

دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۱۱/۰۲ اصلاح مقاله: ۱۳۹۹/۰۲/۲۳ پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۰۴/۱۵

هدف: در ورزش‌های تیمی، کارایی جمعی عامل مهمی در کسب موفقیت به حساب می‌آید، بنابراین هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه بین کارایی جمعی و هوش هیجانی در ورزشکاران سالم و دارای معلولیت است.

روش‌ها: پژوهش حاضر از نوع علی-مقایسه‌ای بود. به این منظور ۴۱ ورزشکار دارای معلولیت مرد از هیئت ورزشی جانبازان و معلولین استان آذربایجان شرقی و ۴۳ ورزشکار سالم مرد شهر تبریز به صورت خوشه‌ای از رشته‌های تیمی انتخاب شدند. برای سنجش هوش هیجانی از پرسشنامه هوش هیجانی شوت و همکاران با ۳۳ گویه استفاده شد. برای سنجش کارایی جمعی از پرسشنامه کارآمدی جمعی در ورزش با پنج عامل استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و آمار استنباطی تحلیل واریانس چند متغیره و رگرسیون چند متغیری در نرم‌افزار آماری SPSS 22 انجام شد.

نتایج: تفاوت معناداری بین هوش هیجانی کل ($F_{(1,82)}=6/37, p<0/014$) و کارایی جمعی کل ($F_{(1,82)}=3/71, p<0/05$) در ورزشکاران سالم و دارای معلولیت مشاهده شد. نتایج تحلیل واریانس چند متغیره نشان داد که از بین عوامل هوش هیجانی تنها در عامل تنظیم هیجان و از عوامل کارایی جمعی، اتحاد و تلاش تفاوت معناداری بین دو گروه نشان دادند. هم‌چنین نتایج رگرسیون چندگانه نشان داد هوش هیجانی در ورزشکاران دارای معلولیت ۱۳٪ و در ورزشکاران سالم ۵۷٪ از تغییرپذیری کارایی جمعی را پیش‌بینی می‌کند.

نتیجه‌گیری: هوش هیجانی توانایی پیش‌بینی تغییرپذیری کارایی جمعی در ورزشکاران سالم را نسبت به ورزشکاران دارای معلولیت بیش‌تر نشان می‌دهد. بنابراین برای بهبود کارایی جمعی در ورزشکاران دارای معلولیت نیازمند به کارگیری آموزش‌های مدیریت هیجان در میادین ورزشی داریم.

واژه‌های کلیدی: هوش هیجانی، کارایی جمعی، افراد دارای معلولیت، ورزشکاران

مقدمه

هستند که کارایی جمعی بالاتری از خود نشان می‌دهند (۵،۸،۹). از جمله عوامل فردی که روی کارایی جمعی تأثیر می‌گذارد خلق و خو، ویژگی‌های شخصیتی و خصوصیات عاطفی و روانی افراد است (۵). انسجام نه تنها با عملکرد و موفقیت ورزشی مرتبط است بلکه تحقیقات نشان می‌دهد که با ویژگی‌های شخصیتی و خلق و خوی ورزشکاران نیز مرتبط است (۹،۱۰). نفوذ هیجان‌ها در حوزه ورزش از چند دهه گذشته رشد پیدا کرده است (۱۱). هوش به مولفه شناختی ذهن و هیجان به بخش‌های هیجانی متعلق است که با خود هیجان‌ها سروکار دارد (۱۱). هوش هیجانی، مجموعه‌ای از توانایی‌ها و مهارت‌ها است که فرد را برای سازگاری موثر با محیط و کسب موفقیت در زندگی توانمند می‌سازد (۱۲). هوش هیجانی به حدی برای موفقیت ضروری است که ۶۰ درصد عملکرد فرد را در محیط کار رقم می‌زند و قوی‌ترین نیرو برای رهبری و موفقیت است (۱۳). برخی از پژوهشگران هوش هیجانی را سازه منعطف می‌دانند و معتقدند با آموزش‌های لازم به صورت مستقیم و غیرمستقیم می‌توان هوش هیجانی را افزایش داد و موجب رشد و شکوفایی آن‌ها شد. هوش هیجانی اثر متقابلی با تیم دارد که در نتیجه آن اجرای تیمی بهبود پیدا می‌کند (۱۴). برطبق یافته‌های کرومبای و همکاران در کریکت و زی‌زی در بیسبال، هوش هیجانی بالا دلیل اجرای تیمی بهتر در ورزش است (۱۵،۱۶). هوش هیجانی یعنی استفاده هوشمندانه از عواطف، احساسات و هیجان‌ها (۱۷). احساسات بر رفتار اثر می‌گذارند (۱۸).

هوش هیجانی به صورت کنترل‌شده و منظم بر روابط بین افراد اثر می‌گذارد (۱۹). والرند و بلنچارد (۱۹۹۹) اظهار کردند که هیجان‌ها به طور ذاتی رفتارها و ارتباطات ورزشکاران را در مسابقه و تمرین تحت تأثیر قرار می‌دهند

طبق گزارش منتشر شده از سوی سازمان بهداشت جهانی حدود ۱/۵ درصد از جمعیت جهان معلولان هستند (۱). معلولیت عبارت است از مجموعه اختلالات ذهنی، جسمی یا روانی که فرد را از ادامه زندگی عادی و مستقل به صورت شخصی یا اجتماعی باز می‌دارد (۲). ورزش از دیرباز به عنوان یکی از پدیده‌های اجتماعی که می‌تواند سازش یافتگی افراد معلول را با مشکلات مربوط به معلولیت افزایش دهد، شناخته شده است (۳). گاتمن با بررسی افراد دارای معلولیت بیان داشت هدف از ورزش ایجاد تحرک و جنبش پذیری، پیشگیری از بیماری و کمک به افراد برای ایجاد رابطه با محیط اجتماعی است (۴). در این میان یکی از عوامل روان‌شناسی که روی اجرای بهینه معلولین در ورزش‌های تیمی اثرگذار است، کارایی جمعی است. تحقیق درباره کارایی جمعی و انسجام گروهی به اوایل دهه پنجاه برمی‌گردد که محققان روان‌شناسی اجتماعی به بررسی ارتباط بین همبستگی و کارایی جمعی پرداختند. در این پژوهش‌ها نشان داده شده افرادی که انسجام و کشش آن‌ها به گروه بیش‌تر است، نسبت به افراد دیگر گروه کارا تر و موثرتر هستند (۵). کارایی جمعی یک اعتقاد گروهی است که افراد قادر به اجرای خوب آن هستند (۶). مایرز و همکاران کارایی جمعی و عملکرد تیمی را در میان بازیکنان مهاجم در فوتبال بررسی کردند و نتیجه گرفتند که نمرات کارایی جمعی پیش از مسابقه با عملکرد بعدی ارتباط مثبت داشته است (۷). کارون (۲۰۰۲) گزارش کرد در ورزش‌هایی که فعل و انفعال قابل ملاحظه و همکاری و هماهنگی زیادی بین بازیکنان وجود دارد، برای موفقیت تیمی و کارایی تیم، انسجام نیاز است (۸). گروه‌هایی که اعضا همدیگر را دوست دارند و می‌خواهند در کنار هم باقی بمانند، گروه‌های منسجم

گروه یا محیط و افراد هم تیمی خود رخ می‌دهد مهم است. افراد با هوش هیجانی بالاتر که در محیط کار و ورزش قادر به انجام کار گروهی هستند از این که فشار داشته باشند، مصون می‌مانند (۲۲). افراد دارای هوش هیجانی بالا بیش‌تر به ورزش و مسابقات ورزشی روی می‌آورند و چون احساس رضایتمندی بیش‌تری نسبت به فعالیت‌های ورزشی دارند و عملکرد بهتر و موفقیت بیش‌تری کسب می‌کنند، احتمال آن‌که ورزش مورد نظر را ادامه دهند و به مرحله نخبگی برسند، زیادتر است. چرا که هوش هیجانی با فعالیت روزمره (۲۵) و عملکرد شغلی (۲۶) و موفقیت ورزشکاران (۲۵) رابطه مثبت دارد (۲۷). تجربه موفقیت و شایستگی در ورزش منجر به هویت ورزشکار می‌شود (۲۸). بنابراین با توجه به اهمیت موفقیت و کنترل هیجانات در میداین ورزشی، و از طرفی اهمیت وافر جامعه مورد بررسی می‌توان گفت که پرداختن به مسائل روان‌شناسی افراد دارای معلولیت در جایگاه‌های ورزشی به عنوان جایگاهی مطرح در نشان دادن هویت آن‌ها اهمیت بسزایی دارد. مشکلات روحی و روانی یکی از شایع‌ترین پیامدهای معلولیت محسوب می‌گردد، بروز این مشکلات در میان معلولان در کشورهای در حال توسعه به ویژه در ایران دامنه وسیع‌تری دارد و دائما رو به افزایش است (۲۹). مسئله عدم تحرک بدنی در افراد دارای ناتوانی با توجه به مشکلات جسمی موجود در پیکره وجودی و مشکلات ناشی از محیط و جامعه به گونه‌ای دیگر قابل بررسی است. این افراد از یک طرف دارای محدودیت حرکتی به دلیل معلولیت جسمی هستند و از طرف دیگر نوع ناتوانی آن‌ها را از پرداختن به بعضی فعالیت‌های ورزشی باز می‌دارد. بنابراین مقوله فعالیت بدنی برای افراد دارای ناتوانی از دوجنبه درمانی که هدف آن تامین سلامتی است و دیگری پیشگیری از مبتلاشدن به

(۱۸). هم‌چنین نشان‌دهنده شده هیجانات نقش مهمی در موقعیت‌های بین فردی ایفا می‌کند و به عنوان منبع اصلی ایجاد کننده پاسخ‌های هیجانی و رفتاری در برابر دیگران عمل می‌کند (۱۴،۲۰). به نظر چرنیس هوش هیجانی با تأکید بر زمینه‌هایی چون به کارگیری و حفظ و نگهداری و توسعه و بهسازی افراد مستعد در کارگروهی، در بهبود روحیه موثر است و با افزایش تعهد، نوآوری، کارایی و... به اثربخشی افراد کمک می‌کند. واقعیت این است که افراد با هوش هیجانی بالاتر می‌توانند با موفقیت بیش‌تری با مشکلات موجود در محیط تیمی و زندگی‌شان مقابله کنند و از سلامتی بیش‌تری برخوردار باشند (۲۱،۲۲). پژوهشگران اعتقاد دارند که افراد با برخورداری از هوش هیجانی، به زندگی خود نظم و ثبات می‌بخشند، به طوری که هر شخص با هوش هیجانی بالا، احساسات خود را به خوبی می‌شناسد و آن‌را هدایت می‌کند و هم‌چنین احساسات دیگران را نیز درک و به روشی اثربخش با آن برخورد می‌کند (۱۳،۲۳). اثر بخشی در تیم نتیجه همکاری و علاقه‌مندی است و مقوله هوش هیجانی می‌تواند یکی از دلایل و عوامل موفقیت در آن به شمار آید؛ چنان‌که هوش هیجانی فردی به هوش هیجانی گروهی کمک می‌کند و هوش هیجانی گروه نیز در هوش هیجانی تک تک اعضای تیم موثر است (۲۴). با توجه به این‌که کارگروهی مملو از رویدادهای هیجانی است، توانایی کنترل بهینه هیجانات هم در خود و هم در افراد دیگر مهارت مهمی برای عملکرد گروهی کارآمد محسوب می‌شود (۱۱). مهارت‌های هوش هیجانی به افراد کمک می‌کند تا احساسات خود را ابراز کنند و به گسترش ارتباط خود با دیگران دست یابند. ارتباط با دیگران هم از جنبه حمایتی هم از جنبه این‌که بسیاری از استرس‌ها در محیط‌های ورزشی به دلیل عدم توانایی برقراری ارتباط با

درازدت و اهداف کلی فرد دخیل است (۳۷). هوش هیجانی از طریق مدیریت هیجانات و ساز و کارهای پیش-بینی، افزایش قدرت کنترل و تقویت راهبردهای مقابله کارآمد به فرد کمک می‌کند تا عملکرد ورزشی‌اش را بهبود بخشد و باعث افزایش احتمال موفقیت ورزشی گردد. بنابراین هوش هیجانی فاکتور مهمی است که مربیان باید هم‌زمان با کسب مهارت‌ها و توانایی‌های لازم برای موفقیت در زمینه ورزشی مورد نظر این مهارت را نیز آموزش و پرورش دهند (۳۶). لذا با توجه به تحقیقات ارائه شده احتمال دارد که به دلیل ضرورت کنترل هیجانات و مدیریت آن در ورزش، هوش هیجانی عامل مداخله‌گر و موثر در موفقیت فعالیت‌های ورزشی ورزشکاران سالم و افراد دارای معلولیت باشد و تحقیق در این زمینه به دلیل ابهامات در ارتباط با تأثیر و یا عدم تأثیر آن در ورزش‌های مختلف، ضروری است. هدف از تحقیق حاضر پیداکردن پاسخی برای بررسی رابطه بین کارایی جمعی و هوش هیجانی و وجود احتمال تفاوت بین ورزشکاران سالم و افراد دارای معلولیت است، چرا که نیازهای جسمانی روی عملکرد افراد تأثیرگذار است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع علی-مقایسه‌ای است که به شکل میدانی و با هدف کاربردی بودن انجام شده است.

نمونه‌های پژوهش

جامعه آماری این تحقیق، ورزشکاران سالم و افراد دارای معلولیت شهر تبریز در رشته‌های تیمی است که ۴۳ ورزشکار سالم و ۴۱ ورزشکار معلول به صورت خوشه‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند و درصد معلولیت آن‌ها ۲۰

بیماری‌های ثانویه حائز اهمیت است (۳۰). معلولینی که توانایی مهار هیجانات خود و دیگران را دارند از نظر اجتماعی از رضایتمندی بیش‌تری برخوردارند، پس هیچ راهی بهتر از فعالیت جسمانی، تفریحی و رقابتی برای افزایش مدیریت تنیدگی و مهار هیجانات نیست (۳۱). بایدل و همکاران (۲۰۱۱) در یک مطالعه مروری بیان کردند ورزش و فعالیت بدنی در پیشگیری از بیماری‌های روانی و ارتقاء سلامت روانی نقش بسزایی دارد (۳۲). نتایج تحقیق کویلز و همکاران (۱۹۹۳) نشان داد که افراد دارای معلولیت ورزشکار نخاعی سلامت روان بهتری در مقایسه با افراد معلول غیرورزشکار در فاکتورهایی مانند افسردگی، رضایت از زندگی، تعامل اجتماعی و برخی روابط قابل اطمینان داشته‌اند (۳۳). پورسلطانی و همکاران در مقایسه سلامت روان معلولان جسمی حرکتی ورزشکار و غیرورزشکار بیان کردند افراد دارای معلولیت ورزشکار نسبت به غیرورزشکار در چهار خرده‌مقیاس سلامت عمومی وضعیت بهتری دارند (۳۴). تیمی که بتواند هیجانات را برای تسهیل تفکر و سازگاری رفتاری یا عملکرد بازیکنان ایجاد کند احتمالاً موفقیت‌های بیش‌تری کسب خواهد کرد (۱۸). لاتمر و رنج در تحقیقی نشان دادند هوش هیجانی با انسجام‌تیمی رابطه مثبت دارد و انسجام تیمی موجب عملکرد بهتر می‌شود (۱۴). هوش هیجانی بر فهم، درک، استفاده و مدیریت احساسات در عملکرد فردی و تیمی اثرگذار است (۱۱). تحقیقات پیشین نشان می‌دهد هوش هیجانی می‌تواند در برخی مسائل ورزش شامل عملکرد ورزش و موفقیت تیمی و کارایی و رهبری تیم اثرگذار باشد (۱۶، ۳۵، ۳۶). هوش هیجانی به شناخت فرد از خود و دیگران و ارتباط بین فردی، سازگاری و تطبیق با محیط در راستای ارضای نیازهای خود و انتظارات اجتماعی وابسته است و در برنامه‌ریزی

سوالات ۱۳ و ۱۷) ضریب آلفای کرونباخ در تمامی پنج عامل بالاتر از مقدار قابل قبول ($\alpha > 0/7$) است. ضریب همبستگی کل پرسشنامه با میانگین $0/84$ در فاصله اطمینان $0/95$ بیانگر پایایی زمانی بسیار خوب کل مقیاس نسخه فارسی کارآمدی جمعی است (۳۹).

تحلیل آماری

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از آزمون کلموگروف اسمیرنوف، تحلیل واریانس چند متغیره و رگرسیون چند متغیری در سطح معناداری $0/05$ با نرم افزار SPSS 22 استفاده شد.

یافته‌ها

میانگین سنی ورزشکاران سالم $26/14$ و میانگین سنی ورزشکاران دارای معلولیت $38/48$ است. میانگین بهترین مقام برای ورزشکاران سالم در مسابقات منطقه‌ای به دست آمده درحالی‌که در ورزشکاران دارای معلولیت میانگین بهترین مقام در مسابقات کشوری بوده است. این نتایج برای ورزشکارانی که در تیم‌های والیبال، بسکتبال، فوتبال و فوتسال حضور داشتند، به دست آمده است.

با توجه به نتیجه آزمون کلموگروف اسمیرنوف داده‌ها توزیع نرمال دارند. برای بررسی اثر شرایط افراد و تفاوت بین خرده مقیاس‌های هوش هیجانی و کارایی جمعی از تحلیل واریانس چند متغیری استفاده شد.

نتایج تحلیل واریانس نشان داد در کل هوش هیجانی ($F_{(8,29)}=6/37, p=0/014$) و کارایی جمعی ($P=0/05$)، ($F_{(8,29)}=3/71$) با شرایط ورزشکاران تفاوت معنی‌داری دارند. از بین فاکتورهای هوش هیجانی، تنظیم هیجان ($P=0/006$) تفاوت معنی‌داری با شرایط ورزشکاران داشت. ولی از بین فاکتورهای کارایی جمعی هیچ‌کدام تفاوت

تا 50 درصد بودند که به علت شرکت در ورزش‌های قهرمانی در تحقیق حاضر انتخاب شدند.

روش اجرای پژوهش

دو پرسشنامه هوش هیجانی و کارآمدی جمعی دو ماه قبل از مسابقات با هماهنگی قبلی با مربیان پیش از شروع تمرین بین ورزشکاران توزیع شد.

ابزار اندازه‌گیری

برای اندازه‌گیری هوش هیجانی از پرسشنامه 33 سوالی شوت استفاده شد. این پرسشنامه شامل سه مولفه‌ی تنظیم هیجان^۱، ارزیابی و ابراز هیجان^۲ و بهره‌برداری از هیجان^۳ است که در مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت ($1=$ کاملاً موافق، $5=$ کاملاً مخالف) می‌سنجد. پایایی این آزمون با استفاده از آلفای کرونباخ برای کل مقیاس هوش هیجانی $0/78$ و برای زیرمقیاس‌های تنظیم هیجان $0/79$ ، ارزیابی و ابراز هیجان $0/75$ و بهره‌برداری هیجان $0/64$ به دست آمد (۳۸). برای ارزیابی کارایی جمعی نیز از پرسشنامه 20 سوالی کارآمدی جمعی در ورزش استفاده شده که با مقیاس یازده نمره‌ای لیکرت ($0=$ اصلاً اعتماد ندارم و $10=$ کاملاً اعتماد دارم) نمره‌گذاری شده است. این پرسشنامه شامل خرده مقیاس‌های تلاش^۴، توانایی^۵، آمادگی^۶، پشتکار^۷ و اتحاد^۸ است. طبق بررسی‌ها بار عاملی سوالات 13 و 17 کم‌تر از $0/3$ و مقادیر تی آن‌ها پایین‌تر از 2 است که این یافته‌ها نشان می‌دهد این سوالات قابلیت پیش‌گویی رابطه معناداری با عوامل مربوط به خود ندارد. بعد از حذف این دو سوال شاخص CFI از $0/89$ به $1/00$ و GFI از $0/71$ به $0/99$ افزایش و شاخص RMSEA از $0/93$ به $0/00$ کاهش یافت که محدوده قابل قبول ملاک هستند. در بررسی پایایی (بعد از حذف

معنی داری نشان ندادند. براساس مقادیر میانگین شرایط بهتری نسبت به ورزشکاران سالم داشتند. نتایج در ورزشکاران معلول در تمامی فاکتورهای بررسی شده جدول ۱ نشان داده شد.

جدول ۱. خلاصه تحلیل واریانس چند متغیری زیرمقیاس‌های هوش هیجانی و کارایی جمعی

ورزشکاران معلول				ورزشکاران سالم			
مجدور جزئی اتا	F	P	SD	M	SD	M	زیر مقیاس ها
۰/۰۹	۸/۱۱	۰/۰۰۶*	۰/۰۷۲	۴/۲۰	۰/۰۷۱	۴	تنظیم هیجان
۰/۰۴۱	۳/۵۰	۰/۰۶۵	۰/۰۷۸	۴/۰۴	۰/۰۷۷	۳/۸۳	ارزیابی هیجان
۰/۰۴۷	۴/۰۵	۰/۰۴۷	۰/۰۶۱	۴/۰۲	۰/۰۵۹	۳/۸۵	بهره‌برداری هیجان
۰/۰۵	۴/۶۲	۰/۰۳۴	۰/۲۲۸	۸/۳۹	۰/۲۲۳	۷/۷۱	تلاش
۰/۰۳۱	۲/۶۱	۰/۱۱	۰/۲۱۶	۸/۳۴	۰/۲۱۱	۷/۸۵	توانایی
۰/۰۳۸	۳/۲۲	۰/۰۷	۰/۲۳۹	۸/۱۵	۰/۲۳۳	۷/۵۵	آمادگی
۰/۰۲۷	۲/۲۴	۰/۱۳	۰/۲۳۳	۷/۸۷	۰/۲۲۸	۷/۳۴	پشتکار
۰/۰۴۳	۳/۶۹	۰/۰۵	۰/۲۴۲	۸/۱۲	۰/۲۳۶	۷/۴۷	اتحاد

* سطح معنی داری $P \leq 0/05$ (آلفای تعدیل شده = $0/006$)

هم‌چنین طبق نتایج بدست آمده مولفه‌های هوش هیجانی فقط ۱۳ درصد واریانس متغیر کارایی جمعی را در ورزشکاران معلول تبیین می‌کنند. جدول ۲ نشان می‌دهد از بین مولفه‌های هوش هیجانی فقط بهره‌برداری از هیجان با مقدار بتا $0/419$ و سطح معنی داری $0/05$ قابلیت پیش‌بینی کارایی جمعی را در ورزشکاران معلول دارد.

در ادامه برای بررسی رابطه‌ی بین متغیرهای تحقیق یعنی هوش هیجانی (مستقل پیش‌بینی‌کننده) با کارایی جمعی (وابسته ملاک) به صورت مجزا در ورزشکاران سالم و معلول از رگرسیون چندمتغیری استفاده شد. با توجه به نتیجه‌ی آزمون در ورزشکاران دارای معلولیت بین کارایی جمعی و خرده مقیاس‌های هوش هیجانی رابطه معنی‌دار وجود دارد ($F_{(37,3)}=3/099$, $P=0/038$).

جدول ۲. نتایج توانایی پیش‌بینی کارایی جمعی توسط مقادیر هوش هیجانی در ورزشکاران معلول

متغیر های پیش بین	بتا	مقدار تی	سطح معنی داری
تنظیم هیجان	۰/۱۴۱	۰/۵۲	۰/۶۰
ارزیابی هیجان	-۰/۱۲۸	-۰/۵۳	۰/۵۹
بهره‌برداری از هیجان	۰/۴۱۹	۱/۹۱	۰/۰۵*

* $P \leq 0/05$

در ورزشکاران سالم نیز بین کارایی جمعی و خرده مقیاس‌های هوش هیجانی رابطه معنی‌دار وجود دارد ($F_{(3,93)}=20/19, P=0/0001$) نتایج حاکی از آن است که مولفه‌های هوش هیجانی ۵۷ درصد واریانس متغیر کارایی جمعی را در ورزشکاران سالم تبیین می‌کند. طبق

جدول ۳ دو مولفه‌ی هوش هیجانی، یعنی تنظیم هیجان با مقادیر بتا $0/2994$ و سطح معنی داری $0/05$ و ارزیابی هیجان با مقادیر بتا $0/40$ و سطح معنی داری $0/02$ قابلیت پیش‌بینی کارایی جمعی را در ورزشکاران سالم دارند.

جدول ۳. نتایج توانایی پیش‌بینی کارایی جمعی توسط مقادیر هوش هیجانی در ورزشکاران سالم

متغیرهای پیش‌بین	بتا	مقدار تی	سطح معنی داری
تنظیم هیجان	$0/2994$	۱/۹۷	$0/05^*$
ارزیابی هیجان	$0/40$	۲/۳۸	$0/02^*$
بهره‌برداری از هیجان	$0/179$	۱/۲۸	$0/20$

* $P \leq 0/05$

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی و مقایسه بین هوش هیجانی و کارایی جمعی در ورزشکاران سالم و دارای معلولیت انجام شد. در این راستا نتایج نشان داد بین دو گروه ورزشکار سالم و معلول در هوش هیجانی و کارایی جمعی تفاوت معنی‌دار وجود دارد. بعد از تعدیل آلفا در عامل‌های هوش هیجانی بین ورزشکاران سالم و دارای معلولیت تفاوت وجود داشت ولی در عامل‌های کارایی جمعی بین ورزشکاران سالم و دارای معلولیت تفاوتی دیده نشد. همچنین بر اساس میانگین‌های بدست آمده ورزشکاران دارای معلولیت در تمام زیر فاکتورهای بررسی شده شرایط بهتری نسبت به ورزشکاران سالم داشتند. احتمالاً دلیل این امر بالا بودن میانگین سنی ورزشکاران دارای معلولیت (حدود ۱۲ سال) و سابقه زیاد آن‌ها در مشارکت در ورزش و حضور در میادین ورزشی و پختگی آن‌ها است. بر مبنای بررسی‌های پیشین می‌توان گفت که ورزش در بهبود وضعیت روانی و ویژگی‌های شخصیتی افراد نقش بسزایی دارد. بنابراین یکی از راه‌هایی که به افراد کمک می‌کند تا مسائل روانی خود را تعدیل کنند،

هیجان‌های خود را در مسیری صحیح بکار برند و برای رسیدن به موفقیت تلاش کنند، ورزش است. زیرا در هنگام ورزش موفقیت و راه‌های رسیدن به آن و همچنین شکست و راه‌های غلبه به آن توسط ورزشکاران تجربه می‌شود. بالا بودن هوش هیجانی افراد دارای معلولیت ورزشکار چه از لحاظ مشارکت اجتماعی، تعلق به اجتماع و توانایی انجام مسئولیت‌ها و چه از زاویه سلامت جسمانی و روانی و شناخت استعدادها و فردی سازه‌ای است که بر کیفیت زندگی این افراد در جامعه تأثیرگذار است (۳). در تحلیل زیر مقیاس‌های هوش هیجانی، در عامل تنظیم هیجان تفاوت معنی داری مشاهده شد. بنابراین ضرورت توجه به موضوع هوش هیجانی و زیرمقیاس‌های آن به عنوان یک عامل درونی قابل تغییر موثر بر عملکرد حل مسئله که می‌تواند به فرد در جهت مدیریت تنیدگی در شرایط درماندگی و مواجهه با مشکلات کمک کند و توانایی پیشگیری از درماندگی را افزایش دهد، مطرح می‌شود. احتمالاً یکی از دلایلی که ورزش می‌تواند افراد دارای معلولیت ورزشکار را در بهبود وضعیت خود یاری دهد این است که وقتی این افراد رشد و پیشرفت خود را در حین

درک منفی جامعه از معلولیت است (۴۲). بر همین اساس مشارکت در ورزش به کودکان دارای معلولیت کمک می‌کند نه تنها این کلیشه‌های غالب در مورد معلولیت که نمایانگر نادرست توانایی و پتانسیل‌هایشان است را از بین ببرند، بلکه مشارکت در ورزش برای آن‌ها فرصتی برای بازنگری توانایی‌های جسمی است (۴۲). توانایی‌های هیجانی برای عملکرد گروهی ضروری هستند (۱۱). محققان مختلفی (کوت و ماینرز ۲۰۰۶، داس و آشکناسی ۲۰۰۵، لایس و همکاران ۲۰۰۶) بر اهمیت بالقوه هوش هیجانی در عملکرد موثر گروه کاری تاکید کردند. این محققان هوش هیجانی را به عنوان یک منبع گروهی مهم ضروری برای جهت‌یابی موثر جنبه‌های اجتناب ناپذیر هیجانی و اجتماعی کارگروهی پیشنهاد می‌کنند (۱۱). اگر چه تحقیقات در این زمینه کافی نیست اما تأثیر بالقوه هوش هیجانی در ورزش و تمرین شناخته شده است (۱۱). بدون تردید رویدادهای ورزشی و موقعیت‌های تمرینی محیط‌های مملو از هیجان هستند. ورزشکاران با هوش هیجانی بالا ممکن است برای به انجام رساندن و استفاده از مداخله‌های مهارت روان‌شناسی نسبت به افراد با هوش هیجانی پایین مجهزتر باشند. هوش هیجانی مجموعه‌ای از توانایی‌های روحی است که ورزشکاران ممکن است برای فائق آمدن و موفقیت در موقعیت‌های مملو از هیجان استفاده کنند. ورزشکاران از هیجان‌ات خود برای نشان دادن عکس‌العمل مناسب به موقعیت استفاده می‌کنند، تأثیر هیجان‌ات خود را بر روی رفتار خود درک می‌کنند و برای به نتیجه رساندن اهداف خود هیجان‌های خود را مدیریت می‌کنند (۱۱). هوش هیجانی می‌تواند برای موفقیت در گروه‌های تمرینی مهم باشد. توانایی درک هیجان ممکن است کاربردهای مهمی برای عملکرد در گروه‌های ورزشی و تمرینی داشته باشد. توانایی درک دقیق هیجان ممکن است نشانی را برای ورزشکار فراهم کند که به خارج کردن هم تیمی دیگر

فعالیت‌بدنی، ورزش و مسابقه مشاهده می‌کنند، قدرت، مهارت و تسلط در حرکات ویژه ورزشی در آن‌ها افزایش می‌یابد، نسبت به خود و زندگی رضایت بیش‌تری احساس می‌کنند، مفهومی که از خود و دیگران دارند بهبود می‌یابد و موجب می‌شود در انجام مسئولیتی که به آن‌ها محول شده‌است، احساس استقلال کنند (۳). تمرینات ورزشی به عنوان یک زمان استراحت عمل کرده و شخص را برای مدت معینی از تمام استرس‌ها و فشارهای روحی دور نگه می‌دارد و نیز ترشح هورمون اندروفین در اثر تمرینات هوازی و تأثیر این هورمون در تعدیل حالت هیجانی و کاهش افسردگی حائز اهمیت است (۴۰). شایانی مقدم و همکاران (۱۳۸۸) در تحقیق خود به مقایسه هوش هیجانی دانشجویان دختر ورزشکار و غیرورزشکار دانشگاه صنعتی شاهرود پرداختند. آن‌ها نشان دادند هوش هیجانی دانشجویان دختر ورزشکار به طور معنادار بیش‌تر از هوش هیجانی دانشجویان دختر غیرورزشکار است (۴۱). ثالثی و همکاران تأثیر فعالیت‌های ورزشی را بر روی سلامت روان افراد معلول جسمی بررسی کردند و دریافتند که تفاوت معناداری بین ورزشکاران و غیرورزشکاران دارای معلولیت در علائم فیزیکی، اضطراب و اختلال در خواب، افسردگی و عملکرد اجتماعی وجود دارد (۳۴). کویلز و همکاران نشان دادند که معلولان ورزشکارنخاعی سلامت روان بهتری در مقایسه با افراد دارای معلولیت غیرورزشکار داشته‌اند (۳۳). افزون بر آن در این پژوهش نشان داده شده که در ورزشکاران دارای معلولیت بین خرده مقیاس‌های هوش هیجانی، بهره‌برداری از هیجان با کارایی جمعی و تنظیم هیجان و در ورزشکاران سالم ارزیابی هیجان با کارایی جمعی رابطه معناداری نشان دادند. هوش هیجانی به ظرفیت یک فرد برای پردازش اطلاعات زیاد هیجانی به منظور بالابردن فرآیندهای شناختی و تسهیل عملکرد اجتماعی برمی‌گردد (۱۱). علت کاهش سطح مشارکت، عملکرد تبعیض آمیز و

هیجانی به طور روز افزونی به توسعه و رشد فردی و اجتماعی افراد بستگی دارد و راه جدیدی برای درک، شناخت و ارزیابی رفتار، نگرش ها، مهارت‌های بین فردی، توان و انرژی افراد فراهم می‌آورد. پژوهش‌های محدود انجام گرفته در حیطه هوش هیجانی و ورزشکاران، نشان می‌دهد که این سازه در موفقیت ورزشکاران تأثیر دارد و در ورزش‌های گروهی می‌تواند موفقیت را پیش‌بینی کند (۲۷). یوسفی (۱۳۸۵) در بررسی رابطه هوش هیجانی و مهارت‌های ارتباطی به این نتیجه رسید که بین این دو رابطه معنی‌داری وجود دارد و افراد دارای هوش هیجانی بالا از تعاملات اجتماعی مثبت‌تری برخوردارند و در روابط بین‌فردی موفق‌اند (۴۴). لاوزر نیز در زمینه ورزش‌های تیمی رابطه معنی‌داری بین انسجام‌گروهی و خلق و خوی مثبت و عملکرد ورزشی گزارش کرد (۱۰). بشارت در تحقیق خود در مورد هوش هیجانی و مشکلات بین شخصی همبستگی منفی معنی‌دار گزارش کرد. او بیان می‌کند که هوش هیجانی با زمینه‌های مختلف مشکلات بین‌شخصی هم‌چون قاطیت، صمیمیت، مسئولیت‌پذیری همبستگی منفی معنی‌دار دارد (۴۵). زی‌زی و همکارانش نشان دادند که هوش هیجانی به طور معنی‌داری با عملکرد ورزشی در ارتباط است و بین نمرات عملکرد بیس بال در گرفتن توپ با هوش هیجانی همبستگی مثبت وجود دارد (۱۶). کارل لوم و همکارانش در تحقیق خود بر روی بازیکنان رشته کریکت در آفریقای جنوبی نشان دادند که هوش هیجانی می‌تواند یک عامل مهم و اثرگذار در موفقیت تیم‌های ورزشی باشد (۱۵). کندی و همکاران تأثیرات فعالیت‌های ورزشی را به منظور کاهش اضطراب و افسردگی در افراد دارای معلولیت با آسیب نخاعی بررسی کردند و مشاهده شد که یک برنامه تمرینی در طول ۶ هفته منجر به کاهش افسردگی و اضطراب می‌شود (۴۶). یافته‌های تحقیق غفوری و همکاران این موضوع را تأیید کرد که جنسیت روی نمره کلی هوش هیجانی تأثیر معناداری

از موقعیت دشوار کمک کند (۱۱). یک تحقیق بر روی بازیکنان حرفه‌ای کریکت نشان می‌دهد که درک هیجان دیگران ممکن است برای عملکرد فردی در موقعیت تیمی مهم باشد. ورزشکاران با هوش هیجانی بالا ممکن است در توصیف تجربه هیجانی خود در طول یک عملکرد حد اعلا بهتر باشند و ممکن است خیلی راحت‌تر از ورزشکارانی که توانایی درک هیجانات را ندارند بین هیجان و عملکرد رابطه برقرار کنند. مهارت‌هایی که دربرگیرنده هوش هیجانی است را می‌توان با کسب دانش جدید یادگرفت و بهبود بخشید (۱۱). هوش هیجانی بالای گروه ممکن است برای ایجاد انسجام تیمی هدایت‌کننده باشد که این متعاقباً ممکن است منجر به عملکرد بهبود یافته تیم گردد (۱۱). اولین ویژگی کارآمدی جمعی با مفهوم خودکارآمدی هم‌خوانی دارد که در آن بر اعتمادبه‌نفس دلالت می‌شود که خاص یک موقعیت یا وظیفه خاص است. دومین ویژگی کارآمدی جمعی این است که اعتقادی مشترک در بین اعضای یک تیم را ارائه می‌دهد. وقتی ادراکات در مورد تیم به ثبات می‌رسد به بخشی از ساختار اعتقاد هنجاری تیم تبدیل می‌شود. ویژگی سوم کارآمدی جمعی این است که نه تنها ادراکات دانش، توانایی و مهارت‌های اعضا را در بر می‌گیرد، بلکه قضاوت‌های آن‌ها در مورد توانایی‌های یکپارچه‌سازی گروه را نیز شامل می‌شود. انسجام‌گروهی شامل ابعاد اجتماعی و وظیفه‌ای است. انسجام کاری جهت‌گیری کلی را به سمت رسیدن به اهداف ابزاری گروه و انسجام اجتماعی جهت‌گیری کلی به سمت موفقیت و حفظ روابط اجتماعی در گروه را نشان می‌دهد (۱۱). توانمندی‌ها و شایستگی‌های اجتماعی و هیجانی از عوامل تعیین‌کننده و تأثیرگذار بر کیفیت روابط اجتماعی و موفقیت در حوزه‌های گوناگون زندگی و شغلی به شمار می‌روند. خاستگاه نظری این دسته از پژوهش‌ها مفهوم هوش هیجانی است که سالوی و مایر آن را پیشنهاد کردند (۴۳). هوش

ورزشکاران دارای معلولیت بیش تر نشان می‌دهد. بنابراین برای بهبود کارایی جمعی در ورزشکاران دارای معلولیت نیازمند بکارگیری آموزش‌های مدیریت هیجان در میدین ورزشی هستیم.

تشکر و قدردانی

از تمامی شرکت‌کنندگان در تحقیق حاضر، ورزشکاران معلول و ورزشکاران سالم و مربیان آن‌ها کمال تشکر و سپاس را داریم. این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی با همین عنوان که در معاونت پژوهشی دانشگاه تبریز به تصویب رسیده، است.

ندارد (۲۷). هورات و همکاران (۱۹۸۶) معتقدند بسیاری از معلولیت‌های حسی و حرکتی که در نتیجه آن برخی از توانایی‌های فرد از بین می‌رود، می‌تواند به عنوان منبع استرس عمل کرده و به افسردگی مزمن افراد منجر شود. اما در نقطه مقابل ورزش سبب افزایش توانایی فرد می‌شود و از افسردگی آن‌ها جلوگیری می‌نماید (۴۶).

تنظیم هیجان در ورزشکاران از عوامل هیجانی است که در موفقیت آن‌ها نقش بسزایی دارد که در ورزشکاران دارای معلولیت این عامل بیش تر از ورزشکاران سالم است. به احتمال زیاد این تفاوت به علت سابقه ورزشی بیش تر ورزشکاران دارای معلولیت است. هم‌چنین هوش هیجانی توانایی پیش‌بینی تغییرپذیری کارایی جمعی در ورزشکاران سالم را نسبت به

پی‌نوشت‌ها

¹ Emotion regulation

² Assessment and expression of Emotion

³ Taking advantage of the Emotion

⁴ Effort

⁵ Ability

⁶ Readiness

⁷ Diligence

⁸ Alliance

منابع

1. Organization WH. World report on disability 2011.
2. Spencer TU. The Role of Research in the Lives of People with Disabilities: Too Little Too Late? EP Magazine. 2007;6(4):78-82.
3. Aslankhani MA, Abdoli BR, ZamaniSani HJ, FathiRezaei ZH. Emotional intelligence in devotee athletes. Developmental Psychology. 2009;6(21):15-24.[persian].
4. Berger RA. Hoop dreams on wheels: Disability and the competitive wheelchair athlete: Routledge; 2010.
5. Carron AV, Shapcott KM, Burke SM. Group cohesion in sport and exercise. Group dynamics in exercise and sport psychology: Contemporary themes. 2007;117-40.
6. Bandura AB. Self-efficacy: The exercise of control: Macmillan; 1997.
7. Myers ND, Feltz DL, Short SE. Collective Efficacy and Team Performance: A Longitudinal Study of Collegiate Football Teams. Group Dynamics: Theory, Research, and Practice. 2004;8(2):126-140.
8. Carron AV, Bray SR, Eys MA. Team cohesion and team success in sport. Journal of sports sciences. 2002;20(2):119-26.
9. Eys MA, Hardy J, Carron AV, Beauchamp MR. The relationship between task cohesion and

- competitive state anxiety. *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 2003;25(1):66-76.
10. Lowther JI, Lane AM. Relationships between mood, cohesion and satisfaction with performance among soccer players. *Athletic Insight*. 2002;4(3):57-69.
11. Beauchamp MR, Eys MA. *Group dynamics in exercise and sport psychology*: Routledge; 2014.
12. Baron RV. The emotional question inventory (EQ -I) A measure of emotional intelligence. 1999.
13. Goleman DP. *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ for character, health and lifelong achievement*. New York: Bantam Books; 1995.
14. Latimer AT, Rench TA, Brackett MR. Emotional intelligence: A framework for examining emotions in sport and exercise groups. *Group dynamics advances in sport and exercise psychology: Contemporary themes*. 2007;3-24.
15. Crombie DV, Lombard CR, Noakes TI. Emotional intelligence scores predict team sports performance in a national cricket competition. *International Journal of Sports Science & Coaching*. 2009;4(2):209-24.
16. Zizzi SA, Deaner HR, Hirschhorn DO. The relationship between emotional intelligence and performance among college basketball players. *Journal of applied sport Psychology*. 2003;15(3):262-9.
17. Yarahmadi MS. Comparison of the Emotional Intelligence of Soldiers and Societies athletes at the Beijing 2008 Olympic Games 2008;24-81.[Persian]
- 18) Vallerand RJ, Blanchard CM. The study of emotion in sport and exercise. *Emotions in sport*. 2000; 9(5):3-37.
19. Meyer BB, Fletcher TB. Emotional intelligence: A theoretical overview and implications for research and professional practice in sport psychology. *Journal of Applied Sport Psychology*. 2007;19(1):1-15.
20. Frijda NH, Mesquita BA. The social roles and functions of emotions. In S. Kitayama and H. Markus (Eds), *Emotion and culture* Washington, DC: American Psychological Association; 1994;2(10):51-87.
21. Drew TL. The Relationship between Emotional Intelligence and Student Teacher Performance .Online Submission. 2006.
22. Cherniss CR, editor *Emotional intelligence: What it is and why it matters*. annual meeting of the Society for Industrial and Organizational Psychology, New Orleans, LA; 2000.
- 23) Goleman DA. Emotional intelligence: Issues in paradigm building. *The emotionally intelligent workplace*. 2001;13:26.
24. Eydi HS. The relationship between faculty members' emotional intelligence and the effectiveness of faculties of physical education (stat:Tehran). Tehran; 2007. [Persian]
25. Carmeli AR. The relationship between emotional intelligence and work attitudes, behavior and outcomes: An examination among senior managers. *Journal of managerial Psychology*. 2003;18(8):788-813.
26. Saklofske DH, Austin EJ, Galloway J, Davidson K. Individual difference correlates of health-related behaviours: Preliminary evidence for links between emotional intelligence and coping. *Personality and individual differences*. 2007;42(3):491-502.
27. Ghafouri MS, Shahbazi MM, Rastegar PE, Fatehi AR. Investigating the Emotional Intelligence Status of Female and Female Elite athletes in Team and Individual Teams. *Journal of Growth and Learning*. 2013;41(2):91-105. [Persian]
28. Mohiyeddini CH. *Advances in the Psychology*

- of Sport and Exercise uk. 2013.
29. Bakhshayesh HD, Bahmani FT, Kamali MH. Comparative of mental health disabled people of athletic and non-athletic. Iranian Journal of War and Public Health. 2012;5(1):22-6. [Persian]
30. Poursoltani Zarandi HR, Dejahang MU. Comparing the Mental Health of the Athletic and Non-athletic Physically- Disabled People. Iranian Journal of Health and Physical Activity. 2011. [Persian]
31. Ciarrochi JV, Deane FP, Anderson SP. Emotional intelligence moderates the relationship between stress and mental health. Personality and individual differences. 2002;32(2):197-209.
32. Biddle SJ, Asare MA. Physical activity and mental health in children and adolescents: a review of reviews. British journal of sports medicine. 2011;45(11):90-185.
33. Coyle CP, Shank JW, Kinney WT, Hutchins DA. Psychosocial functioning and changes in leisure lifestyle among individuals with chronic secondary health problems related to spinal cord injury. Therapeutic Recreation Journal. 1993; 27(4) 239-252.
34. Shokri BN, Zareei MT, Sahraee OR. Comparing the Mental Health of the Athletic and Non-Athletic Sensory-Disabled People. Quarterly Journal of Social Work. 2015;4(3):37-43. [Persian]
35. Thelwell RC, Lane AM, Weston NJ, Greenlees IA. Examining relationships between emotional intelligence and coaching efficacy. International Journal of Sport and Exercise Psychology. 2008;6(2):224-35.
36. Besharat MA, Abbasi GR, Mirza RZ. Explaining the success of sport in group and individual sports based on emotional intelligence. Olympic Journal. 2005;4(33):87-98. [Persian]
37. Mollaei EA, Heravi LI, Eftekharaaldyn RZ, Asayesh HS. The Relationship between Emotional Intelligence and Educational Leadership in Golestan University of Medical Sciences. Journal of Science and Health. 2012;6(۴):4-20. [Persian]
38. Schutte NS, Malouff JM, Hall LE, Haggerty DJ, Cooper JT, Golden CJ, et al. Development and validation of a measure of emotional intelligence. Personality and individual differences. 1998;25(2):۱۶۷-۷۷.
39. Bahrami AR, Khajavi DY, Kavosi MH. Psychometric properties of Persian version of collective Efficacy Questionnaire for Sports. Journal of motor behavior and sport psychology. 2014;1-12. [Persian]
40. Kaviani HS, Mousavi AS, Mohit AM. Interview and psychological tests. Tehran: Sana. 2001; 3(3):169. [Persian]
41. Sasani SI, Bahrololoum HS. Comparison of emotional intelligence of athletic and non athlete female students of Shahrood University of Technology. 2009;23(1):47-60. [Persian]
42. Papaioannou AG, Hackfort DS. Routledge companion to sport and exercise psychology: global perspectives and fundamental concepts: Routledge; 2014.
43. Mayer JD, Salovey PT, Caruso DR, Sitarenios GL. Measuring emotional intelligence with the MSCEIT V2. Emotion. 2003;3(1):97.
44. Yousefi FY. The Relationship between Emotional Intelligence and Communication Skills in Students. Developmental Psychology. 2006;5(3):5-14. [Persian]
45. Besharat MH. The Relationship between Personality Dimensions and Emotional Intelligence. Educational studies and psychology. 2007;8(2):۷۹-۹. [Persian]
46. Horvat MH, French R, Henschen K. A comparison of the psychological characteristics

of male and female able-bodied and wheelchair athletes. *Spinal Cord*. 1986;24(2):115.

Shahid Beheshti University

Biquarterly Journal of Sport Psychology

Autumn & Winter 2021/No. 2/ Vol. 5/ Pages 87-100

The collective efficacy and emotional intelligence among healthy athletes and devotee and disable athletes

Zahra Fathirezaie*, Elahe Yosefi, Seyed Hojjat Zamani Sani, Mahdie Mohammadi

Physical Education and Sport Science Faculty, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

Received: 22/01/2020 Revised: 12/05/2020 Accepted: 05/07/2020

Purpose: In team sports, team efficacy is an important factor in success, Therefore, the purpose of this study is to investigate the relationship between team efficacy and emotional intelligence among normal and disabled athletes.

Methods: This is a comparative research and the participants includes healthy and disabled athletes of basketball, volleyball, football and futsal teams of Tabriz. 41 disabled athletes and 43 healthy athletes were selected as samples. Measurements has done by Schutte Self-Report Emotional Intelligence Test (SSEIT) (Salovey and Mayer, 1990) and Collective Efficacy Questionnaire for Sports (CEQS) was used to assess perceived team collective efficacy. Data were analyzed by SPSS software using Colmogroph-Smirnov, multivariate analyze of variance (MANOVA) significant level of $p < 0/05$.

Results: According to the results there is a significant difference between total emotional intelligence and total collective efficacy among normal and disable athletes ($F(2,81) = 3.29, p < 0.042$). Further analysis showed significant differences only in factor of regulating self-relevant emotions from emotional intelligence between healthy and disabled athletes ($F(1,82) = 8.12, p < 0.006$). However, according score of mean, disable athletes have score of mean more than healthy athletes. As well as, according to the multiple regression results emotional intelligence can predict 13% of disable athletes and 57% of collective efficacy validity.

Conclusion: Emotional intelligence has more ability of predict the collective efficacy variability in healthy athletes compared with devotee and disabled athletes. Results suggest that coach for healthy athletes must use mental training for management of emotion.

Key words: Emotional intelligence, collective efficacy, Disabled Persons, Athletes

* Corresponding author: Zahra Fathirezaie, Tel: 09141190447, E-mail: zahra.fathirezaie@gmail.com